

Trutnovinky

Kdo to klape?

Čáp bílý

TE KRKONOŠSKÁ 70MTB LEGENDÁRNÍ TÝMOVÝ ZÁVOD

GENERÁLNÍ PARTNER:

HLAVNÍ PARTNEŘI:

nnnn Janské Lázně

4. září 2021
Janské Lázně

Editorial

Můj čapí pohled na náš svět

PAVEL CAJTHAML / redaktor

S čápem mám něco společného. Od dětství mi všichni říkali, že mám čapí nohy. Dlouhé a hubené. Mělo to své výhody i nevýhody. Například na základní škole měl tělocvikář z mých tenkých „parátek“ vyčuhujících z červených trenýrek husí kůži. Gymnaziální tělocvikáři naopak měli vůči mým nohám hroší kůži. „Něco vydrží, budeš hrát za nás basketbal a volejbal!“ Částečně měli pravdu, nohy to kupodivu zvládly. Možná i proto, že jsem měl chromé ruce. Takže jsem stejně většinu času proseděl na lavičce. Ale jinak mi v životě nohy dělají jen radost. Klidně bych mohl říct, že jsem díky nim šťastný jako blecha. Umí dlouhý, velmi dlouhý krok, takže při chůzi nejsem pomalý jako šnek. Díky nim měřím příjemných 193 centimetrů, takže vidím dobře i ve festivalovém davu. A ještě jedna informace: Na čapích nohách se nedělají křečové žíly, což je těsně před padesátkou příjemné zjištění. ■

ČAPÍ PŘÍBĚHY / str. 6 ▸ 13

DAVID ČÍP

str. 14 ▸ 15

OBSCENE EXTREME

str. 25

EPO1

str. 22 ▸ 23

MATYÁŠ FORMAN

str. 26 ▸ 28

Vydavatel: TN Média s. r. o., Branická 213/53, 147 00 Praha 4, IČO: 28847229, MK ČR E 19626, Sídlo redakce: Horská 634, 541 01 Trutnov, www.trutnovinky.cz, e-mail: redakce@trutnovinky.cz, Redakce: Michal Bogán, tel.: 734 545 423, e-mail: michal@trutnovinky.cz, Pavel Cajthaml, tel.: 734 636 116, e-mail: pavel@trutnovinky.cz, Hynek Šnajdar, tel.: 734 457 697, e-mail: hynek@trutnovinky.cz, Obchod, inzercce: Monika Klikarová, tel.: 733 353 695, e-mail: monika@tn-media.cz, obchod@xantipa.eu, Grafika: Michal Kriegl, Jazyková korektura: Hedvika Landová, Distribuce: vybraná distribuční místa, Tisk: Tiskárna PRATR a. s., Náchodská 524, Trutnov, Sazba: TN Média s. r. o., Číslo ISSN: 1805-8914, Četnost: měsíčník, Počet výtisků: 5 000, Regionální mutace: Trutnovsko, Titulní strana: Miloš Šálek.

INZERCE

LUKY

digitální tisk

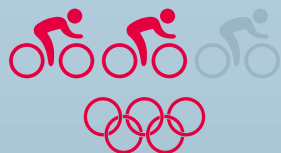
velkoplošný,
digitální
a ofsetový tisk

plachty · cedule · rollupy
polep automobilů · folie
samolepky · billboardy
velkoformátové fotografie
letáky · vizitky · formuláře
brožury · etikety · plakáty
DTP · návrhy · reklama

Umístění na MČR 2021

Nominace na olympijské hry

KASPER®

Hrdý partner týmu Elkov Kasper

**DĚKUJEME ZA KRÁSNÉ MISTROVSTVÍ
A DRŽÍME PALCE NA OLYMPIÁDĚ**

Sledujete zdejší čápí hnízda?

Jana Krejdllová,
pracovnice inforecepce

Sleduju vše každý den. Jsem do toho blázen. Pozorovala jsem třeba celé kroužkování mláďat na pivovarském komíně. A pak jsem čekala, až se vrátí do hnízda otec Kuba.

Tomáš Vrběcký,
montážní pracovník

Jasně, zajímá mě, jak mladý rostou. Koukám na všechna tři hnízda. Asi třikrát nebo čtyřikrát týdně, aby mi nic neuniklo.

Štěpánka Tryznová, učitelka

Ano, sleduji. Beru je jako spoluobyvatele. A je s nimi spousta zážitků, zejména těch hezkých.

Milan Vychroň, truhlář

Ano, sleduji. Je to super možnost nahlédnout do domácnosti čapích rodin a sledovat, jak se jim daří.

Eliška Gallová, na mateřské

Ano, každý rok. Je zajímavé a krásné sledovat, jak na sebe čekají, vidět radost z přiletu partnera, radost z vajíček a především, když se vyklubou mláďata. A jak se poté o mladé pečlivě starají. ■

INZERCE

V Trutnově jsme pro vás již 4x

Dr.Max⁺

Horská 687
(Family Centrum Trutnov)

Pondělí–Pátek	8.00–18.00
Sobota	8.00–16.00

Žižkova 515
(Hypermarket Albert)

Pondělí–Pátek	8.00–20.00
Sobota–Neděle	8.00–20.00

Dolní předměstí 96
(u Lidlu)

Pondělí–Pátek	8.00–16.00
Sobota–Neděle	zavřeno

Horská 64
(u spol. centra UFFO)

Pondělí–Pátek	7.30–18.00
Sobota	8.00–12.00

Malá sonda do lidské duše aneb Proč nás čápi tak fascinují?

Popularita čápů bílých v Česku dramaticky roste. Hnízda jednoho z největších ptáků žijících u nás sledují přes online kamery anebo prostřednictvím webových zpravodajství tisíce lidí. Také v našem okrese se strhla čápí mánie. Jak se něco „šustne“ na komínech v bohuslavické Kaře nebo trutnovském pivovaru, hned se zpráva bleskově šíří po Facebooku. Čápí experiment v Mladých Bukách sleduje celá republika. Nenačtete člověka, který by neznal dění na místních hnízdech.

PAVEL CAJTHAML,
FOTO: LUKÁŠ RONGE, HD INTERNET

Proč ale čápí příběhy přitahují tak velkou pozornost? Čím nás fascinují? Co na nich obdivujeme? Podle ornitologa Davida Čípa z Jaroměře můžou být některá vysvětlení až překvapivě logická. Tím prvním jsou „míry“. Dospělý čáp je asi metr vysoký, rozpětí jeho křídel činí úctyhodné dva metry. „Čáp je prostě velké nápadné zvíře. Když letí, je nepřehlédnutelný. Patří k české krajině. Je to charakteristické a zajímavé zvíře,“ vysvětluje. Bílé perí s černými letkami na křídlech, dlouhé štíhlé červené nohy, dlouhý krk a dlouhý silný červený zobák dělají z čápa dobře rozpoznatelného ptáka. To je další důvod jeho oblíbenosti u lidí. „Na čápa je dobře vidět a každý ho od malička zná. Něco jiného je, když vám řeknu pěníce. O té nikdo ani pořádně neví, jak vypadá. Ale když se řekne čáp, každý ví,“ upozorňuje ornitolog Číp. Právě to, že čápa známe od útlého dětství, nás k němu rovněž přitahuje víc než k jiným zvířatům.

Nejde ale jen o to, jak čáp vypadá nebo jak elegantně či majestátně působí. Už od dětství prakticky

nemáte šanci se mu vyhnout. Objevuje se v pohádkách a pověstech. Nechybí téměř v žádné dětské knize. Všichni o něm od malička víme, že nosí děti. Je pro nás symbolem štěstí a nového života. „Je také vnímán jako posel dobrých zpráv a posel jara. Protože zodpovědně pečuje o mláďata, byl brán i jako příkladný vzor rodičovství a také jako vzor věrného partnerství,“ tvrdí historik a ředitel Muzea Podkrkonoší Vlastimil Málek. Kdo sleduje ptáčí hnízda na kamerách, určitě si všiml právě zmiňované a velmi svědomité společné péče obou čápích rodičů o hnízdo. Od jeho vybudování a neustálého vylepšování přes pečlivé zahřívání snesených vajec až po vzorné krmení mláďat.

Čáp se stal oblíbeným ptákem už v antice a ve středověku. „Bylo to umocněno také tím, že se živil hlodavci, obojživelníky a drobnými plazy, kteří byli zejména ve středověku považováni za havěť spojenou s podzemím. Pozitivně byl čáp vnímán celá staletí a přetrvalo to dodnes,“ připomíná Málek. Důkazem je například i to, že se čápi dostali mimo jiné do erbů slechtických rodů. Některé obce a města, a to nejen v Česku, mají dodnes čápa ve znaku (více se o tom dočtete na stranách 18 a 19).

Také v mnoha dětských říkankách, legendách a pověstech figuruje čáp. Většina z nich souvisí zejména se zakládáním rodiny. Naši předci například věřili, že „pokud uvidí dívka prvního čápa v letu, ještě téhož roku se provdá, pokud čáp stojí, bude dívka na svatbu jen pozvaná“. Nebo: „Spatří-li dívka čápy hned dva, přijde svatba dřív, než se naděje.“ A také: „Přelétá-li čáp dům, kde leží šestinedělka, lze čekat za rok dalšího potomka.“

Podtrženo a sečteno, čápi jsou sice divoká zvířata, ale jsou nám blízcí, protože žijí v naší blízkosti. Dalším důvodem, proč jsou čápi bílí u lidí oblíbení, jsou nová média. Kamery umístěné na komínech nebo v bezprostřední blízkosti hnízd umožňují lidem sledovat unikátní podívanou. V minulosti nic takového prostě vidět nemohli. Nyní si mohou najít na internetu nejnovější videa či fotografie čápích hnízd. Nemusí kvůli tomu někam jezdit nebo někam šplhat. Stačí v mobilu nebo v počítači najít záběry ze speciálně nainstalovaných kamer. A je jedno, jestli jste doma, v hospodě nebo v práci. Drtivá většina jich je navíc online (přenášejí živě),

takže v nekonečném přímém přenosu je vidět i to, co dřív člověk zblízka vidat prostě nemohl: přiletý čáp, jejich souboje o nový domov, páření, zahřívání vajíček, klubání mláďat, krmení, první pokusy o vzlet, ale také souboje s bouřkou či vichrem anebo kroužkování prováděné ornitology.

Skalní „čápí“ fanoušci se kvůli tomu dokonce začali houfovat v zájmových internetových partičkách. Například veřejná facebooková skupina nazvaná Čápí hnízdo v Bohuslavicích má přes 10 tisíc členů. „Popularita sledování hnízd skutečně narostla. Přibýlo také internetových přenosů. My k tomu ještě tvoříme kompletní servis na sociálních sítích a webu, kde upřesňujeme, co přesně se v hnízdě děje,“ říká Tomáš Prouza, zdejší meteorolog, nejplněnější místní pozorovatel čápů a autor webového deníku o dění na karáckém komíně. „Myslím, že čápi přitahují naši pozornost odjakživa. Když jsem kroužkoval čápy, a vylezl jsem při tom na desítky hnízd, u každého byl nějaký nadšenec, který měl přesně vysledované, kdy a co se tam stalo,“ dodává ornitolog David Číp. ■

INZERCE

Kia Sportage.

Black Edition.

Movement that inspires

Zvýhodnění až
160 000 Kč*
0% úrok

AUTOSAJM CZ, s.r.o.

Náchodská 509, 541 03 Trutnov

Tel.: 499 841 558 | Mob.: 776 696 266 | E-mail: autosajm.prodej@autosajm.cz | www.autosajm.cz

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ (WLTP): Kia Sportage: 5,8–9,2 l/100 km 151–209 g/km. *Vybavené zvýhodnění 160 000 Kč vč. DPH se vztahuje na model Sportage s motorem 1.6 CRDI GPF 136 k/100 kW a zahrnuje Akční slevu 100 000 Kč, Výkupní bonus za starý vůz 10 000 Kč, Voucher na originální příslušenství Kia v hodnotě 10 000 Kč a Výbavu v hodnotě 40 000 Kč. Reprezentační příklad financování Sportage Comfort 1.6 GDI GPF s programem Kia s 0% navýšením: pojišťovna: cena 519 980 Kč vč. DPH, výše úvěru 363 986 Kč, akontace 30 % (155 994 Kč), pevná úroková sazba 0,00 % p.a., RPSN 8,93 % p.a., měsíční (1-36) splátka úvěru 10 110 Kč, měsíční splátka pojištění HAV 945 Kč, POV 335 Kč, poplatek za poskytnutí úvěru 3 640 Kč, délka úvěru 36 měsíců, Celková částka k uhrazení (jistina, úrok, hav. pojištění, pov. ručení, poplatky): 413 680 Kč, pojištění sjednáno u pojišťovny UNIQA. Nabídka je určena pro individuální zákazníky – spotřebitele na nákup jednoho vozu. Pro fyzické osoby podnikající i nepodnikající a právnické osoby akontace možná od 0 %. Podmínky pro firmu a podnikatele zadejte u autorizovaných dealerů Kia. Vybavení vozu je pouze ilustrativní a může obsahovat doplňkovou výbavu. Pro bližší informace navštivte www.kia.com. Nabídka platí do 31. 7. 2021.

Po úmrtí matky se stali náhradním rodičem lidé

Nejsledovanější čapí příběh se letos odehrává v hnízdě na dvanácti metrů vysokém stožáru v Mladých Bukách. Tragická smrt matky totiž proměnila první týdny života malých čápat v boj o přežití. Role „náhradního rodiče“ se ujali lidé. Pod neustálým dohledem odborníků, ale také fanoušků z Česka i zahraničí. A zatím to vypadá, že úspěšně.

PAVEL CAJTHAML,
FOTO: MILOŠ ŠÁLEK A JIŘÍ ZEMAN

Původně to bylo čapí hnízdo jako každé jiné. Zabydlené se v něm dva dospělí čapí bílí, po čase měli čtyři mladé. V květnu ale došlo k mimořádné události. Čerstvě vylíhnutým čápatům bylo jen pár dnů, když jejich matka nešťastně dosedla na dráty vysokého napětí a elektrický výboj ji sežehl. Odborníkům a příznivcům přírody bylo v tu chvíli jasné, že je zle. Otec, přezdívaný jako Bukáček, zbyl náhle na péči o mláďata sám. Kdyby je kvůli hledání potravy opakovaně a na delší čas opouštěl, hrozilo by jim podchlazení. Pokud by je naopak neopouštěl, neměl by je zase čím krmit. V prvních dnech života ale mláďata potřebují trvalý přísun potravy.

Že takovou situaci jeden čáp nemůže zvládnout, pochopili mezi prvními také dva kamarádi a nadšenci z Mladých Buků. Zahradník Šándor Havrán má čápy doslova nadosah. Stožár s hnízdem stojí jen pár metrů od jeho domu, sám ho loni svařil ze sloupů staré lanovky. Jiří Zeman se zabývá montáží satelitní techniky. Loni umístil k hnízdu kameru, která přenáší dění online na internet.

„Takhle se teď budeme střídat v krmení jako náhradní rodiče. Děkujeme za podporu všem, dokážeme to!“ okomentovali společně video, které zachycovalo jeden z jejich prvních příkrmmů, který přinesli do hnízda mláďatům. Od té doby opakovaně lezli po žebříku do dvanáctimetrové výšky. Ráno, v poledne i večer. Každý den neúnavně nosili potravu. „Bylo nám mláďat líto, chtěli jsme jim pomoci,“ vysvětlil Havrán.

Ani čapí otec Bukáček nezahálel a z krátkých výletů se vzorně vracel s potravou. Nejčastěji nosil hady a žížaly. Na konci května ale vyhodil z hnízda nejslabší a nejmenší čápě. Místo čtyř hladových krků tak zbyly jen tři. Přesto bylo nutné hnízdo dál

pořádně zásobit. Havrán se Zemanem dodávali především ryby a malé myši. Na příkrmmování ale nebyli sami. Hned zkraje jim začali pomáhat i ostatní. Hasiči zapůjčili požární nádrž a provzdušňovač vody, rybáři nachytali ryby, první dávky čapí potravy přivezli lidé ze záchranné stanice v Jaroměři, kteří dodnes radí, jak přesně a čím mladé krmit. „Odborníci nás na dálku řídí, jsme jejich prodloužené ruce,“ přiznal Zeman.

Také Bukáček snášel lidskou pomoc dobře a nijak zásadně neprotestoval. Když lidé k hnízdu vylezli, na chvíli vzlétl a kroužil nad hnízdem. Nebo se usadil na vedlejší střeše a kontroloval, co se děje. Bylo to vždy jen pár minut. Časem Havrán se Zemanem lezli k hnízdu jen ve chvílích, kdy tam čapí otec nebyl.

Díky internetu se smutný čapí příběh rychle šířil mezi lidmi. Před tragédií hnízdo sledovaly jen desítky lidí. Po ní stoupla sledovanost na tisíce. Současně s tím se zvedla obrovská vlna solidarity. Dobrovolníci kupovali a nosili krmení. Když se objevila možnost přispět penězi na transparentní účet, začali posílat peníze lidé z celé republiky. „Hned za první den se vybralo asi 300 tisíc korun. Celkem už přes 560 tisíc. Ta částka je neuvěřitelná. Nepočítali jsme s tím, že lidé pošlou tolik peněz. Takovou částku ani nemůžeme využít,“ prohlásil Šándor Havrán.

Většinu peněz proto přesměřovali na dva projekty, které mohou v budoucnu pomoci dalším čápatům a ptákům. Rovných 280 tisíc poslali organizaci ochránců přírody JARO Jaroměř na velkou rozleitou voliér. Stejnou částkou podpořili také Ptačí park Josefovské louky, který vytváří prostředí pro stovky mokřadních ptáků.

TRAGÉDIE NA DRUHOU

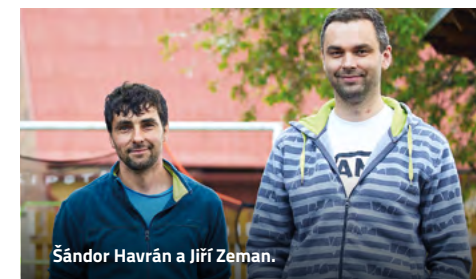
Mladobucký čáp Bukáček má smůlu. Během dvou let přišel už o druhou partnerku. Loni na jaře mu uhynula krátce poté, co snesla dvě vajíčka. Tehdy je ornitologové převezli do umělé líhně na záchranné stanici. Letos byla situace jiná. Čápata po smrti Barunky už byla vylíhnutá, takže když se našli dobrovolníci ochotní je pravidelně příkrmmovat, souhlasili odborníci s unikátním experimentem (více na str. 14 a 15).

Ale zpět do Mladých Buků. Tamní hnízdo se stalo hitem českého internetu. Příběh se rychle rozšířil i do zahraničí, všimla si ho dokonce i prestižní světová média. „Ozvali se nám lidé z Anglie, Japonska, Ruska, Švédska, Francie nebo Švýcarska. To je neuvěřitelné,“ potvrdil Zeman.

Příkrmmování mladých čápat má úspěch. Při pohledu do hnízda je patrné, jak hodně během měsíce vyrostla. Dokonce už není nutné je třikrát denně zásobit jídlem. „Navíc je riziko, že jak jsou mláďata větší, mohla by se nás leknot a vyskočit z hnízda. Odborníci nám proto doporučili nosit jim potravu do hnízda už jen dvakrát denně,“ řekl Havrán.

Také Bukáček už není v péči tak horlivý. Občas si od rodičovských starostí „odpočine“ na vedlejší komíně. Pokud je ale extrémní sluníčko, nebo naopak bouřka, roztáhne nad hnízdem obří křídla a otcovsky pod ně potomky schová.

Za definitivně úspěšnou bude možné záchranu označit na konci léta. To by se měla čápata naučit létat. Pokud to zvládnou, bude mít čapí příběh šťastný konec. Mimo jiné při červnovém kroužkování dostala mláďata jména. Nejstarší je Pankrác, prostřední Servác a nejmladší Bonifác. „Ten je z nich nejakčnejší. Když nosíme krmení, tak na nás trochu útočí. Ta dvě starší vždycky leží, ale on na nás číhá vestoje,“ dodal Šándor Havrán. ■

Šándor Havrán a Jiří Zeman.

Vzorní rodiče aneb Skáče celá rodina

PAVEL CAITHAML
FOTO: LUKÁŠ RONGE/HD INTERNET

Brunclík, Horymír, Šemík a Vesna. To jsou jména čtyř mláďat, která letos přivedli na svět Bohunka s Bohoušem. Jejich domovem je komín Kary v Bohuslavicích.

Původně se vylíhlo pět čápat, ale to nejmladší a nejslabší i přes mimořádnou péči po třinácti dnech uhynulo. To však byla jediná smutná událost, ke které v hnízdě došlo. „Bohouš s Bohunkou jsou spolu minimálně čtyři roky a jsou to už zkušené rodiče, což je poznat na tom, jak vzorně se o mladá starají,“ říká Tomáš Prouza, který dění v hnízdě pečlivě sleduje a důležité události zapisuje na server www.capibohuslavice.cz.

Čápi zvládli i poměrně chladné a deštivé jaro. Během něj totiž hrozí mláďatům prochladnutí. Jak tedy ptáčata úspěšně rostla, přibývaly v Prouzově internetovém deníku spíš úsměvné či zábavné příhody. Už jen z náhodně vybraných titulků lze vytušit, co čápi mládež prováděla: Rvačka o kus žvance, Skáče celá rodina, Mistr a jeho učni, Porádíme si sami či Problematický oběd.

Díky online kameře umístěné v hnízdě patřilo na webu k hodně sledovaným momentům kroužkování. A s ním je spojená tradice pojmenování mláďat. „Stejně jako loni jsou i letošní jména inspirována postavami z díla Aloise Jiráska Staré pověsti české. Jirásek je spisovatelem našeho kraje, jména jsou spjatá s historií českých zemí, poměrně známá, avšak ne běžně používaná,“ vysvětlil Prouza.

VÍTE, ŽE...

... Bohunka sídlí v Bohuslavicích už čtvrtý rok? Předtím žila na komíně pivovaru v Trutnově. Ornitologové to vysledovali podle kroužku, který má na noze.

První náznaky odvahy k pokusům o létání mívají čápati zpravidla dva měsíce po vylíhnutí. To by letos vycházelo na polovinu července. „Letos by mohlo nejstarší čápě poprvé vzletnout 20. července,“ odhadl Prouza. Naučit se plnohodnotně létat ale může trvat další měsíc. Předloni bohuslavický komín osířel 14. srpna, loni odletěli čápi do teplých krajín 21. srpna. „Letošní termín odletu odhadují právě mezi těmi termíny,“ dodal Tomáš Prouza. ■

POD ZÁŠTITOU SENÁTORA PARLAMENTU ČR ING. JANA SOBOTKY

ŠTĚRBOVA VILA

KULTURNÍ LÉTO 2021

25. 6. J.A.R.

30. 6. POKÁČ (SUPPORT BY LÁSKA)

2. 7. ONDŘEJ G. BRZOBHATÝ | EVA BUREŠOVÁ | ONDŘEJ RUML

24. 7. DĚTSKÝ DEN S LESY ČR

6. 8. MŇÁGA A ŽDORP

14. 8. TOMÁŠ KLUS & CÍLOVÁ SKUPINA

20. 8. PRAŽSKÝ VÝBĚR

21. 8. TROS DISCOTEQUOS
VOJTĚCH DYK | JAKUB PRACHAŘ | JAN MAXIÁN

27. 8. MONKEY BUSINESS

28. 8. JAROMÍR NOHAVICA

25. 9. CHARITATIVNÍ POCHOD PRO DĚTI A DOSPĚLÉ

Vstupenky možno k zakoupení:

Online v síti www.smsticket.cz

Dvůr Králové n/L

· Agentura INVIA

· Top Ten Rock

Informační centra

· Trutnov · Jaroměř

· Hostinné · Nová Paka

· Vrchlabí · Dvůr Králové n/L

· Vinohrady · Hořice · Štěrbova Vila

*znění programu vyloučeno

WWW.PREHRADALESKRALOVSTVI.CZ

Generální partner:

Hlavní partner:

Partneři:

Kubišková & Co.

vitesco
TECHNOLOGIESPRÁCE
BUDOUCNOSTIVEZTE SE NA VLNĚ **AUTOMOTIVE****HLEDÁME NOVÉ
ZAMĚSTNANCE**Nabídku aktuálně
obsazovaných pozic získáte na
www.vitesco-technologies.jobs.czVitesco Technologies Czech Republic s.r.o.,
Volanovská 518, 541 01 Trutnov**ZELENÁ LINKA: 800 800 552**Mladí a neklidní aneb
Čapí aréna na pivovaru

Méně zkušení čapí Betyнка a Kuba se letos usadili na komíně trutnovského pivovaru Krakonoš. Možná i díky tomu bylo hlavně v prvních dnech po jejich přiletu kolem hnízda hodně živo.

PAVEL CAJTHAML,
FOTO: LUKÁŠ RONGE / HD INTERNET

Kdo sleduje čapí příběhy v našem regionu, pamatuje si Betyňku z loňska, jak koketovala s Bukáčkem. On se ale letos vrátil do Mladých Buků, kde na něj čekala nová čápice, se kterou nakonec vytvořil pár. I přesto ale létal na komín v Trutnově. „Mnohokrát se poprali, bylo to hodně divoké, říkali jsme tomu čapí aréna na pivovaru. Střídali se tam různí cizí čapí, ale Betyňka si komín hlídala, všechny je vyhnala,“ připomíná Tomáš Prouza, který čapí hnízdo sleduje.

Jednoho dne ale přiletěl Kuba, zřejmě se jí zalíbil a zůstali spolu. Jenže i on je poměrně nezkušený. Znáť to bylo například při páření, ale nakonec se zadařilo. V hnízdě byla čtyři vajíčka, dvě ale byla docela dlouho mimo jamku, čapí na nich téměř vůbec neseděli. Nakonec se vylíhla tři čápata, jedno ale bylo od počátku velmi slabé a po dvou dnech uhynulo. „Dnes máme v hnízdě dvě mláďata, podle všeho je budou Betyňka s Kubou schopní vychovat,“ myslí si Prouza.

I když nejsou zkušenými rodiči, hnízdění na pivovarském komíně je jejich vůbec prvním, učí se poměrně rychle. Nic jiného jim ani nezbyvá. „Občas se ale stane, že Kuba přinese do hnízda odpadky, provazy či motouzy, což by mohlo mláďatům způsobit problém,“ připomíná Prouza. Právě krmení a péče o čápata v prvních dnech bylo v podání Kubu všelijaké. „Například seděl a nahrával se dole ve městě na lampě, moc se mu do studeného hnízda nechtělo. Ale dnes už můžeme říct, že se z něj stal vzorný otec,“ chválí Prouza.

Hnízdo na pivovarském komíně je ve středu města, čápům to ale nevadí. Preferují sice místa

s bohatší potravní nabídkou v okolí, dostat se na louky ve Volanově nebo na Bojišti je ale pro čápa otázkou pár mávnutí křídlů. „Když sledujeme, čím na pivovaru mláďata krmí, tak se to neliší od toho, čím jsou krmená čápata v Bohuslavicích nebo Mladých Bukách,“ upozorňuje Prouza.

Lotrando a Zubejda, jak byla mláďata pojmenována, se mají evidentně čile k světu. Poprvé by měla vylétnout z hnízda na konci července. „Odlet odhaduji na konec srpna. Není to pozdě. Loni odlétali čapí z Chvalče až začátkem září,“ dodává Tomáš Prouza. ■

VÍTE, ŽE...

... okolo Trutnova je řada dalších čapích hnízd s mláďaty? Kromě Bohuslavic a Mladých Buků také ve Vlčicích a Baťhovicích. Komín zůstal prázdný pouze ve Chvalči. Jeden čáp tam sice na jaře přistál, ale nedočkál se partnera.

Vše by mělo být v pořádku, až začnou mladí čápi létat

Čapí hnízda pozorují odborníci běžně. To na sloupy v Mladých Bukách ale sledují s mnohem větším očekáváním. Není totiž obvyklé, aby mláďatům matku nahrazovali lidé. „Je to mimořádný experiment. Nikdo neví, jak dopadne,” přiznává ornitolog David Číp z Českého svazu ochránců přírody JARO.

PAVEL CAJTHAML,
FOTO: LUKÁŠ RONGE / HD INTERNET

Co by se stalo, kdyby pánové Havrán se Zemanem nepomáhali krmit čápa, která přišla o matku? Mláďata by byla už dávno mrtvá. Výchova je u čápů týmová práce. Když jsou čápa malá, tak potřebují neustále zahřívát, zejména když prší. Jeden z rodičů zahřívá, druhý letí pro potravu nebo výstelku pro hnízdo. V tom se střídají. Jeden čáp to sám zvládnout nemůže.

V čem je situace v Mladých Bukách výjimečná?

Standardně se v podobných případech ptáci vezmou do záchranné stanice a pak se dávají pod náhradní rodiče v přírodě. Tuhle je jiný způsob, teoreticky by mohl být lepší, ale nikdo to zatím neví.

Je to jen teorie, kterou jsme se rozhodli vyzkoušet, a všichni čekáme, jak to dopadne.

Ptali jste se i na názor dalších odborníků?

Samozřejmě jsme to konzultovali se zbytkem republiky, s dalšími záchrannými stanicemi nebo se zoologickými zahradami, s ornitology a jinými odborníky. Shodli jsme se, že v tomto jednom konkrétním případě má cenu to zkusit.

Co pomohlo k rozhodnutí to zkusit?

Tři důležité faktory. V Mladých Bukách jsou lidé, kteří jsou ochotni třikrát denně vylézt k hnízdu a dát tam žrádlo. Pro nás by to bylo náročné, staráme se totiž o tisíc zvířat ročně. Hnízdo je dobře přístupné, je u něj stále připravený žebřík a není to k němu ani tak vysoko. A navíc je sledované kamerou. Můžeme díky tomu vidět, co se děje. Můžeme kontrolovat, jak reaguje čapí otec a jak jsou na tom mláďata. A kdyby bylo nejhůř, tak zasáhnout.

Jak často jste ve spojení s lidmi u hnízda?

Vedoucí naší záchranné stanice je v kontaktu s panem Havránem téměř každý den. Konzultují spolu milion věcí, protože je potřeba nahradit činnost druhého čápa a je nutné reagovat na dění v hnízdě.

Které rady a poznatky jsou nejdůležitější?

Například kdy a jak krmit. Musíme sledovat, jak na lidi reaguje dospělý čáp. Kdy mohou vylézt k hnízdu a kdy ne. K mláďatům se totiž nesmí vylézt, když prší. Klíčová je otázka, jak často krmit a kdy skončit krmení. Chtěli jsme dosáhnout toho, aby se krmilo co nejkratší dobu, aby si čápa nezvykla na člověka. A také jsme chtěli, aby se dařilo přikrmit dospělého čápa.

Spěje lidské snažení k dobrému konci?

Zatím spěje k výbornému konci! Došlo sice k úhynu jednoho mláďete, ale k němu by došlo i tak.

Lidé sledující hnízdo na internetové webkamery o tom hodně diskutovali...

Je normální, že nejslabší nebo nejmenší mláďata uhynou. Čáp ho sám zabil v momentě, kdy usoudil, že to není k životu, že se nevyvíjí správně. To je příroda, tak to funguje, rozhodně to nebylo tak, že by mělo málo žrádla.

Takže úmrtí jsou mezi čápaty běžná?

My jsme očekávali, že jedno mládě to nezvládne, ale nechtěli jsme do toho zasahovat. Máme zkušenosti, že i když se slabší čápa vezmou z hnízda, stejně nakonec uhynou na záchranné stanici. I v tomto případě jsme vše konzultovali s mnoha odborníky napříč republikou.

Kdy bude v Mladých Bukách definitivně vyhráno? Až začnou čápa létat?

Ano, pak už by to mělo být vše v pořádku. A to by mělo být už relativně brzy!

Je dobře, že jsou na hnízdech webkamery?

Odborná veřejnost kamery na hnízdech nerada vidí, protože lidé mají tendenci zvířata polidškovat a zasahovat do přírodních věcí. Mláďata v hnízdech hynou, zabíjejí je rodiče, mnohdy se zabíjejí mezi sebou, to je zákon přírody. Například u orla skalního se pokaždé líhnou dvě mláďata a pokaždé jedno mládě zabije to druhé. Lidé sledují čápy přes kamery a chtějí, abychom lezli do hnízda a mláďata zachraňovali. To bychom ale zasahovali do přírody až příliš. Byla by to cesta do pekel, dlážděná dobrými

mi úmysly. Nebo když prší. Čápa jsou mokrá, ale rodiče je dokáží zahřát, zvládají to. Jenže lidé volají hasiče a chtějí, aby lezli do hnízda a čápa usušili. Takový zásah by ale byl kontraproduktivní, čápa by zabil. Proto by odborníci kamery nejradši zakázali a nechali je jen pro vědecká pozorování.

A vy osobně?

Pokud lidem vysvětlíme, že to, co se odehrává na hnízdech, je normální, že to je prostě příroda, tak nám kamery pomůžou odhalit ještě další zajímavosti, které neznáme a které můžou pomoci. Například se stává, že jak čápi nosí do hnízda nechtěně i odpadky, různé provázky, tak se čápa do nich můžou zamotat a to už není příroda, ale lidský faktor. To může být důvod vylézt do hnízda a pomoci. Další výhodou je, že díky kamerám mají čápi hodně příznivců. Zkoušíme je dát dohromady a společně udělat kampaň, která čápům pomůže, všem obecně. Málokdo totiž ví, jaké mají čápi problémy.

Povídejte!

Když letí na podzim na jih, čeká je let přes Libanon a tam je masové střelení čápů národním sportem. Zabíjejí je tam po tisících. Nikdo s tím nic nedělá. Teoreticky bychom mohli dosáhnout změny mezinárodním tlakem právě díky milovníkům čápů. Pokud odlet do Afriky i přilet zpátky přežijí, i u nás je čeká řada problémů. Velký problém mají v Moravské Amazonii u soutoku řek Dyje a Moravy, což je jedna z posledních oblastí, kde hnízdí přirozeně na stromech. Jenže tím, že se kácí, tak nemají hnízda kde stavět. Přitom je to pro čápy jedna z nejcennějších oblastí. Nejsme tam schopni zajistit ochranu, takže bychom potřebovali, aby nám s tím lidé pomohli. Problémem je i nedostatek mokřadů a to, jak je u nás zničená zemědělská krajina. Všude máme řepku a kukurici, čápi v tom nedokážou najít potravu a přežít. Proto se stěhují z nížin do hor. To bychom měli změnit, protože pokud má problém čáp, má je i člověk. ■

Všichni byli opravdu šťastní

Respektovaná přehlídka nového cirkusu Cirk-UFF znovu rozpohybovala Trutnov. Již po jedenácté! V tradičním termínu na začátku června nabídl mezinárodní festival několik premiér a nakonec i účast zahraničních umělců. „Co se ke mně donesly zpětné vazby jak od návštěvníků, tak performerů, všichni byli opravdu šťastní, že Cirk-UFF proběhl,“ nechal se slyšet principál festivalu a ředitel Uffa Libor Kasík.

✪ MICHAL BOGÁŇ, FOTO: MILOŠ ŠÁLEK

Lidé si po dlouhé době mohli konečně užít nějakou akci. Návštěvnost sice v celkovém měřítku ve srovnání s předchozími ročníky nebyla tak vysoká, nicméně bylo to dané i tím, že kapacita vnitřních představení musela být dle restrikcí omezena na padesát procent. Vystoupení špičkového českého souboru Losers Cirque Company by tak za normálních okolností sledovalo vyprodané Uffo, takhle se však zaplnilo „jen“ z půlky.

„Bylo to ale moc příjemné vystoupit po tak dlouhé době před diváky a užít si potlesk, na který jsme rok čekali,“ řekla po premiéře inscenace Konkurs akrobatka Karolína Křížová. Dlouhý závěrečný potlesk byl podle principála souboru Petra Horníčka pro umělce zaslouženou odměnou za dlouhou dobu. „Je to pro ně satisfakce a zároveň zpětná energie, která je dobije,“ poznamenal.

Naplánovat v relativně krátké době celý festival, i když se v dubnu ještě nevědělo, jestli se skutečně, nebylo jednoduché. O to větší radost Libor Kasík a spol. měli, že se stalo všechno, co veřejnosti slíbili. „Stále to opakuji, že tam nahoře nad Cirk-UFFem pořád někdo drží ochrannou ruku,“ usmál se Kasík. Jediná drobná změna se přihodila u show klaunů Squadra Sua, neboť jeden z účinkujících se před festivalem zranil a místo tří performerů museli představení zvládnout dva. Ale dali to.

Produkce Cirk-UFFu je zajímavá tím, že se odehrává i různě po městě. Letos si například akrobatka Eliška Brtnická jako svou scénu vybrala řeku Úpu či pivovarský komín. „Bylo to jiné a lidem se to také líbilo,“ poukázal Libor Kasík na novinku mezi představeními pod širým nebem, kdy lidé se sluchátky na uších mohli sledovat, jak přední česká umělkyně předvádí akrobatické kousky ve výšce nad zemí.

A s čím novým přijde Cirk-UFF za rok? „Uff! Nechci to zakřiknout, ale myslím si, že by to mohlo být velký. Zatím ale nemůžu nic prozrazovat,“ řekl tajemně principál festivalu, jehož dvanáctý ročník prý ale opět vyvrcholí klasicky první červnovou nedělí. A doporučuje si předtím odpočítat tak pět dní dopředu. ■

Na koncerty i do letňáku

Léto a Uffo? Spojení existuje! A to díky dvěma kulturním akcím, které baví veřejnost celé prázdniny. Ano, stejně jako v předchozích letech i letos se můžete v centru Trutnova těšit na pořádnou porci letních hudebních odpolední a filmových večerů. Letní kino v Caffé Uffo a Trutnovské hudební léto jsou připravené nabídnout čtyřiatřicet promítání či koncertů pod širým nebem. Zahajovacím dnem dvouměsíčního kulturního maratonu je pátek 2. července.

✪ MICHAL BOGÁŇ

Vystupování kapel na pódiu vedle Uffa má již dlouholetou tradici, nyní je na řadě šestnáctý ročník. „Když jsem před lety přišel na pozici ředitele Uffa, tak jsem vymýšlel kompletně nový program. Tuto aktivitu, která dříve probíhala i na Krakonošově náměstí, jsem však nechtěl měnit. Je prostě dobrá a lidem se líbí. A je skvělé, že ty kapely tady pořád jsou a mají kde vystupovat,“ nechal se slyšet ředitel Uffa Libor Kasík.

Na prostranství vedle kavárny se koncertuje od roku 2012. Všechny prázdninové středy a pátky, vždy od 16.30 hodin. Výjimkou budou koncerty účastníků kempu Česko zpívá, kteří se představí od 17 hodin, a muzikantské okénko petříkovické skupiny Benjaming's Clan, které vypukne v 18 hodin. Fanoušci této kapely, jejíž základnu tvoří Olin Dlouhý a jeho synové, se mohou těšit na jednu novinku. Velkému diváckému zájmu se loni těšil třeba revival Michala Tučného, Sansaband i uskupení Marta a Rasputin, které letos hudební léto uzavře.

V posledních letech k obnově lokálního kulturního života pomáhají letní kina. Spoustu z nich navíc promítá zdarma, respektive příspěv můžete formou dobrovolného vstupného, takže vám zůstanou i nějaké ty kačky na víno a popcorn. Uffácký letňák má před sebou čtvrtou sezonu.

Pro příznivce filmové projekce si pořadatelé přichystali mix filmů. Vedoucí trutnovského kina Vesmír Anna Jerhotová přišla s nápadem zařadit do promítání snímky, které kvůli covidovým opatřením nemohly mít premiéru v kině. Zajít k Uffu si tak můžete například na v současnosti hojně navštěvovanou komedii Matky nebo drama Šarlatán s Ivanem Trojanem. Pecka prý bude i dánské drama Chlast. A jen pár dní po oficiální premiéře se na konci srpna promítne na plátně i příběh psí pravdy, lásky a naděje – Gump – pes, který naučil

lidi žít, v hlavních rolích s Bolkem Polívkou, Evou Holubovou, Ivanou Chýlkovou, Karlem Rodenem, Janou Plodkovou a Richardem Krajčem...

A samozřejmě nebudou chybět ani takzvané kultovky. „Mým velkým oblíbencem a určitě i spousty dalších lidí je Quentin Tarantino, takže jsme do programu zařadili několik tarantinovek,“ upozornil Libor Kasík na filmy jako Pulp Fiction, Kill Bill či Sin City – Město hříchu. ■

Trutnovské hudební léto

koncerty začínají v 16:30

2. 7. Vende Ballini	4. 8. Just Now
7. 7. Kasteláni	6. 8. Krakonoška
9. 7. Česko zpívá – Zpíváme si každý den (od 17:00)	11. 8. Neodůvodnitelná lítost
14. 7. Michal Tučný revival	13. 8. Benjaming's Clan (od 18:00)
16. 7. Pepa Lábus a spol.	18. 8. Levou Rukou Band
21. 7. Mescalero	20. 8. K-Band
23. 7. Tlupa Tlap	25. 8. Pěna
28. 7. Sansaband	27. 8. Marta a Rasputin
30. 7. Bluehearts	

Letní kino v Caffé Uffo

filmy v červenci začínají ve 20:45, v srpnu ve 20:30

2. 7. Spongebob ve filmu: Houba na suchu	4. 8. Pomáda
7. 7. Postižení muzikou	6. 8. Tichý společník
9. 7. Havel	11. 8. Kill Bill 2
14. 7. Pulp Fiction: Historky z podsvětí	13. 8. Matky
16. 7. Šarlatán	18. 8. Kid
21. 7. Žena	20. 8. Nightlife: Na tahu
23. 7. Chlast	25. 8. Sin City – Město hříchu
28. 7. Kill Bill	27. 8. Gump – pes, který naučil lidi žít
30. 7. Pinocchio	

Čáp bílý se dostal do erbu.

Nejen proto, že zachránil život

Podobně jako dnes i v minulosti byl čáp bílý velmi oblíbeným ptákem. Dokonce se stal významnou erbovní figurou. Řada šlechticů ho totiž už ve 13. a 14. století měla v rodovém znaku. Na mnoha místech, která jsou spjata s těmito rody, lze proto dodnes nalézt erb s čápem – na kostelích, v zámcích nebo na drobných památkách, sochách či náhrobcích. Také některá města a obce mají čápa ve znaku.

PAVEL CAJTHAML,
REPROFOTO: MUZEUM PODKRKONOŠÍ

Jako hlavní erbovní figuru měly čápa ve znaku dva šlechtické rody – Počepičtí z Počepic na Příbramsku a Dobřenští z Dobřenic u Hradce Králové. V případě Dobřenských se čáp dostal do rodového znaku poté, co pomohl jednomu z nich z válečného zajetí. Aspoň tak o tom vyprávěla pověst, kterou v roce 1600 zaznamenal historik Bartoloměj Paprocký z Hlahol.

Jeden z předků Dobřenských si v mládí ochočil čápa, když mu ošetřil zlomené křídlo, a jednu zimu o něj ještě coby chlapec pečoval. Pták se pak úspěšně vrátil do přírody. Šlechtic se (už jako dospělý) zúčastnil bojů křesťanů s pohany a padl při tom do tureckého zajetí. Když migrovali přes zajatecký tábor čápi, aristokrat si jich všiml, vzpomněl si na dětství s čápem a zavolal směrem k hejnu v naději, že „ten jeho“ je tam taky. A skutečně v něm byl, poznal ho a přiletěl k němu. Dobřenský ho tedy využil jako poštovního holuba.

Když se pak migrující čáp vrátil do Čech, našli u něj příbuzní zajatého vzkaz napsaný na cáru odě-

vu. „Původně si mysleli, že jejich příbuzný v bojích zemřel. Když zprávu objevili, obrátili se na krále a ten pomohl k vykoupení Dobřenského z otroctví. Rod potom na památku dostal čápa do svého erbu,“ říká Vlastimil Málek, historik a ředitel Muzea Podkrkonoší v Trutnově.

Dobřenští z Dobřenic vlastnili několik statků tady v severovýchodních Čechách. Patřili jim například Chvalkovice, Miskolezy, Velký Třebešov nebo Potštejn. V Chotěboři žijí Dobřenští dodnes. Počepičtí z Počepic vymřeli v 17. století. Na všech místech, která jsou spjata s těmito rody, ale lze nalézt erb s čápem. A nejen tam. „Například v chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře je nádherná kazatelna z roku 1665 a na ní je erb Dobřenských s čápem. Zaplatila ji totiž Markéta Kamberská, rozená Dobřenská,“ připomíná Málek.

Nevšedním způsobem se zapsal čáp také přímo do trutnovských dějin. Podle místního kronikáře Simona Hüttela se v našem městě odehrála v roce 1560 zajímavá epizoda. Trutnov tehdy patřil velmi panovačnému Kryštofovi z Gendorfu. Místní ho neměli rádi, měli s ním časté konflikty, protože se je snažil za každou cenu podmanit. „Například obnovu městské rady bylo zvykem provádět na radnici. Kryštof ale vzkázal, že mají Trutnované přijít k němu na zámek, protože je nemocný. To ale nebyla pravda, byla to jen jeho další snaha místní obyvatele ponížit,“ vypráví Málek.

Přesto Trutnovští na zámek (dnešní muzeum) přišli. Když čekali na přijetí, stali se svědky nevěšedního výjevu. Nečekaně přiletěl čáp a usadil

Erb svobodných pánů Dobřenských z Dobřenic (1809).

Rytina k erbovní pověsti Počepických z Počepic a Dobřenských z Dobřenic (1602).

se na nádvoří, pochodoval po zídce. Přiletěly ale také tři kavky, a přestože jsou fyzicky výrazně menší, podařilo se jim čápa vyštípat. Místní to brali jako znamení. Domnívali se, že podobně by mohli uspět v boji s Kryštofem z Gendorfu a uchovat si svá práva. „V ten den to pro ně ještě nedopadlo dobře. O dva roky později ale skutečně vyhráli soudní spor a Kryštof jim nakonec ustoupil. Tehdy si vzpomněli na tento symbolický moment, ve kterém čáp výjimečně figuroval jako záporná postava,“ upřesňuje Málek.

Při pohledu do historie je potřeba připomenout důležitou okolnost. Ještě v 19. století byl čáp bílý na Trutnovsku spíše výjimkou. Hnízdil hlavně ve vnitrozemí. „Vidět tady kdysi čápy byla velká vzácnost, víceméně jen když táhli do hnízdišť. Měnit se to začalo v 19. století, když přišli v nížinách kvůli melioraci pozemků a regulaci toků o své přirozené prostředí, a tak se přesunuli jinam,“ dodává Málek. Zatímco čáp bílý rád hnízdí v otevřené krajině na stromech, komínech továren a domů nebo stožárech elektrického vedení, příbuzný čáp černý si staví hnízda skrytě v lesním prostředí. ■

Chvalkovice

Dobřenic

Neděliště

Velký Třebešov

Pečujte o pitný režim,
o Váš tisk
budeme pečovat my!

Pratr
TISKÁRNA

www.pratr.cz

bscomspecialista na počítače
a elektroniku**NEBUL!
BSCOM
SERVIS**

OPRAVÍME VŠECHNO

Výměny baterií, LCD a napájecích konektorů,
servis počítačů, notebooků, tiskáren...**MOBILNÍ TELEFONY**

iPhone, Samsung, Xiaomi a další značky

**NOTEBOOKY
VŠECH VÝROBCŮ****HERNÍ KONZOLE**PlayStation, Xbox,
Nintendo

servis.bscom.cz

BScom s. r. o.
Spojenecká 1111, Trutnov
+420 499 944 947
servis@bscom.cz

Z MUZEJNÍCH SBÍREK

INZERCE

Snímek hnízda čápa černého z roku 1954

📷 VLASTIMIL MÁLEK, MUZEUM PODKRKONOŠÍ

Na Trutnovsku se nevyskytuje jenom čáp bílý, ale též čáp černý. Jedná se o relativně plachého ptáka, který si na rozdíl od svého příbuzného nestaví hnízda na dobře viditelných místech, ale spíše skrytě v korunách stromů. V roce 1954 vyfotografoval Igo Hackel jeho hnízdo v lese severozápadně od Trutnova-Babí v lokalitě Rehorn Vorwerk (Rýchorský dvůr) v poměrně značné nadmořské výšce (kolem 850 m). Hnízdo, vybudované na buku asi 23 metrů nad úroveň terénu na starém jestřábím hnízdě, bylo objeveno roku 1952 hajným Františkem Balášem. V následujících letech zde čápi černí každoročně hnízdili a úspěšně vyváděli svá mláďata. ■

mdexx
Magnetronic Devices

Společnost mdexx Magnetronic Devices, s. r. o. sídlící v Trutnově-Poříčí je součástí silné nadnárodní skupiny s pobočkami v Německu a Číně. Naše výrobky dodáváme hlavně do lodního a drážního průmyslu, ale naše transformátory najdete i ve větrných elektrárnách, zdravotnictví nebo v průmyslové automatizaci. Díky stabilní poptávce po našich produktech jsme v této složité době nemuseli omezit výrobu, naopak naše týmy rozšiřujeme a hledáme zaměstnance na tyto pozice:

- Montážní dělník
- Skladník

Více informací o veškerých
volných pozicích naleznete na:**+420 499 904 343****personalni@mdexx.com****www.mdexx.com/cs/kariera****Staňte se součástí mdexx!**

EPO1 míří do uměleckého prostoru střední Evropy

Fantastické, unikátní, mimořádné, velkorysé... To byly nejčastější přívlastky provázající červnové setkání v industriálních prostorách bývalé elektrárny v Trutnově-Poříčí, kde pod dohledem Rudolfa Kaspera, zakladatele rodinné firmy Kasper, a jeho ženy Renaty vzniká skutečně špičkové kulturní Centrum současného umění EPO1.

☛ HYNEK ŠNAJDAR, FOTO: MILOŠ ŠÁLEK

„Naším záměrem je tady představovat kvalitní umění s přesahem nejen do českého, ale i středoevropského prostoru,“ prozradil Kasper ambice galerie sedmdesátí účastníkům setkání, které se odehrálo v prvním zrekonstruovaném patře, kde vznikla čistá, vzdušná a nádherná galerie. Při té příležitosti se zde pořádala premiérová výstava fotografií legendárního trutnovského krajinářského fotografa Jiřího Havla, jenž v dubnu oslavil požehnané devadesáté narozeniny.

Kasper v této souvislosti upozornil, že nejde o otevření Centra současného umění EPO1, protože většina prostor je ještě ve fázi hrubé stavby. „Nad třetím, již zrekonstruovaným podlažím o ploše 340 metrů čtverečních bude totožné podlaží a horní patro s proskleným průhledem. V prvním a druhém patře budou depozitáře, sklady mobiliáře a potřebné technické zázemí,“ uvedl.

Na galerijní podmínky střední Evropy jsou to podle něj zcela výjimečné výstavní prostory o využitelné půdorysné ploše přibližně 4700 metrů čtverečních, z toho 3400 metrů bude rekonstruováno pro pořádání velkorysých uměleckých expozic. V pětipodlažní budově bývalé rozvodny budou tedy tři podlaží výstavních ploch pro menší 3D objekty, obrazy, grafiku i fotografie.

Největší plochou bude původní generátorovna a strojovna. Art centrum vedené mottem Power of

Art, tedy Síla umění, se stane místem zaměřeným na současné umění s důrazem na sochu a bude také otevřeným místem pro všestrannou uměleckou tvorbu. Plánuje se tady rovněž pořádání workshopů, přednášek či edukační činnost. Renomovaní i začínající umělci zde absolvují rezidenční pobyty. Záměrem je i expanze do veřejného prostoru v podobě open air galerie jako součásti EPO1.

„V roce 2011 jsme bývalou továrnu Dukla jako společnost Kasper Kovo koupili od německého vlastníka. Firma byla ve velmi špatném technologickém, stavebním a personálním stavu, navíc bez výrobního programu. V roce 2017 jsme se s manželkou rozhodli, že historické budovy staré zhruba 110 let zachováme, zrekonstruujeme a přebudujeme na Centrum současného umění EPO1,“ vrátil se do minulosti Kasper.

Proměna bývalé elektrárny v kulturní centrum je rozdělena do několika etap s tím, že samotná rekonstrukce byla zahájena v únoru minulého roku. Důraz je kladen na zachování původního vzhledu objektů. Interiéry budou samozřejmě moderní a splňující požadavky současné doby. Grand opening pro širokou veřejnost plánují Kasperovi na jaro 2023. Začít chtějí významnou a nepřehlédnutelnou sochařskou expozicí. Úplné dokončení komplexu je ale plánováno až na rok 2025. Teprve tehdy bude zprovozněno celé zázemí galerie EPO1.

„Chceme pro Centrum současného umění vytvořit vysoce hodnotné a nadčasové prostory. Budovy budou velmi kvalitně zrekonstruované a budou žít dál. Věřím, že díky tomu přežijí další generace,“ je přesvědčen Kasper, který poděkoval manželce Renatě i synům Jakubovi a Davidovi s rodinami. „Bez nich bych tento záměr nemohl realizovat,“ dodal. ■

OHLASY

■ Ivan Adamec, starosta Trutnova

EPO1 je něco opravdu výjimečného, co jinde v Čechách a možná ani v Evropě nenajdete. Až se jednou dočkáme sjezdu z nové dálnice do města, bude EPO1 v krásné historické budově magnetem pro návštěvníky. Peníze, které vznikly z lidské práce a byly investovány do kultury, je to nejlepší, co nás v Trutnově mohlo potkat. Fandové umění Renata a Rudolf Kasperovi jsou garanti toho, že Trutnov bude do budoucna ještě zajímavější město než dosud.

■ Martin Červíček, hejtman Královéhradeckého kraje

Mám rád lidi, kteří v životě něco dokázali, jsou schopni se zastavit v čase a rozhodnou se, že kromě byznysu udělají něco smysluplného, co tady zůstane pro další generace. Když přišel Rudolf Kasper s tím, že hodlá zachránit objekt staré elektrárny a zároveň zde vybudovat zázemí pro umění a pořádat tady výstavy, připadlo mně to jako fantastický záměr, který už dostává konkrétní obrysy.

■ Jan Školník, podnikatel a filantrop

Sám jsem v kontaktu s českou i světovou uměleckou scénou. Možná záměr pana Kaspera může být někým považován za nesmyslné vydávání peněz, ale má to velkou a nedozírnou hodnotu. Pokud člověk není lhostejný a pustí se do takového díla, má takové konání určitě smysl. Projekt má ještě před sebou hodně fází. Propojení industriálního prostoru s uměním je určitě dobrá kombinace. Myslím, že budoucí návštěvníky zde čeká obohacující pobyt.

■ Jiří Havel, fotograf

Když jsem se byl před časem na tuto bývalou elektrárnu podívat, byl tady v opuštěných prostorech strašný nepořádek. Potom pan Kasper prozradil, že tady chce udělat galerii: příznám se, že jsem tento záměr považoval za utopii a fantazii. Dnes musím ale říci, že jsem se mýlil. Stačí se podívat, co se mu už s tímto místem podařilo udělat. Je to úžasné!

Za náročnou službu v pandemii zdarma do Retro Parku Sejfy

Rok zdravotníci z trutnovské nemocnice bojovali v první linii proti koronaviru, životy nemocných závisely jen na nich. Nyní je čas, aby si konečně odpočinuli. Například v Retro Parku Sejfy v Mladých Bukách. Jeho majitelé, rodina Syrovátkových, proto darovali nemocnici volné vstupy do oblíbeného rekreačního areálu.

„Vážíme si toho, jak zdravotníci během pandemie nasazovali vlastní životy a zachraňovali životy ostatních. Uvědomujeme si, že si nyní potřebují především psychicky a fyzicky odpočinout. A protože vlastníme rekreační areál, napadlo nás, že jim k nám darujeme volný vstup,“ řekl Ondřej Syrovátka.

Společně s rodiči sledoval, jak se v nejhorší pandemické době trutnovská nemocnice proměnila de facto v jeden velký covidový špitál. Lékaři a sestry museli vydržet pracovat v nepohodlných ochranných maskách a oblecích, nemohli si dojít mnohdy ani na záchod. Sanitky jim neustále přivážely další a další vážně nemocné. Na odděleních jich zdravotníci měli mnohonásobně víc, než byli zvyklí. „Bylo to pro ně vyčerpávající také psychicky, protože někteří pacienti přes veškerou snahu a péči zemřeli. Lékaři a sestry zažili spoustu smutných momentů.

Přesto tu situaci zvládli, což je pro nás něco neuvěřitelného,“ uvedl Michal Syrovátka. S nástupem léta a dovolených nyní dostanou zdravotníci možnost odpočinout si v jednom z nejoblíbenějších rekreačních areálů ve východních Krkonoších. „Můžou tady relaxovat, vykoupat se nebo se prostě jen tak natáhnout. Myslíme si, že to nyní potřebují ze všeho nejvíc,“ přiznala Simona Syrovátková.

Rodina už předala nemocnici voucher na bezplatný vstup v hodnotě 50 tisíc korun. Přímou v Retro Parku Sejfy a přímo do rukou ředitele trutnovské nemocnice Miroslava Procházky. „Jsme za to moc vděční a děkujeme za to! Může to o prázdninách využít hodně zdravotníků a jejich rodinných příslušníků, můžou tady načerpat nové síly a budou se tak moci dál standardně starat o pacienty, kteří jejich péči budou potřebovat,“ ocenil ředitel.

Je navíc přesvědčený, že o Sejfy bude mezi lékaři a sestrami zájem. Už předloni totiž nemocnice nakoupila pro zaměstnance několik permanentek právě do oblíbeného Retro Parku. „Vím, že o ně byl zájem. Sejfy jsou místem v regionu, kde si můžou naši zdravotníci dobře odpočinout. Věřím tomu, že to bude opět reálně využité,“ dodal Procházka. ■

Šance pro nováčky ukázat se

Nemělo být nic. Léto bez Obscene Extreme. Pro fanoušky muziky nejtvrďšího kalibru však v květnu přišla od pořadatelů dobrá zpráva a v Trutnově se uskuteční alespoň menší verze mezinárodně proslulé hudební přehlídky. Slůvko menší ovšem neberte tak úplně vážně, protože na Bojišti se od 16. do 18. července objeví 50 kapel.

✎ MICHAL BOGÁŇ, FOTO: JAN BARTOŠ

„Většina z nich už tady hrála, aspoň co se týká těch větších. Máme s nimi dobré vztahy. Každopádně musím říct, že sehnat kapely na tento rok bylo absolutně nejsložitější za celou dobu konání festivalu,“ uvedl hlavní organizátor Obscene Extreme Miroslav „Čurby“ Urbanec. „Je to vlastně to nejlepší z toho, co zbylo,“ dodal. Zájem zahrát si v Trutnově byl ze stran skupin obrovský, jenomže situaci okolo cestování jim komplikuje covid. Některé země neustále po návratu z Čech vyžadují karanténu, což je pro řadu kapel problém.

Pořadatelé se tak už rovnou od začátku rozhodli, že budou zvát pouze kapely, které mají Trutnov v „dojezdové“ vzdálenosti po Evropě. Nejvzdálenější zemí, odkud se na letošní Obscene Extreme chystají řízní trasheri, bude Izrael. Kvarteto Black Sachbak z Tel Avivu má za sebou už více než deset let hraní, ale na Bojišti si odbude premiéru. „Jediné, co mě na tom všem těší, že jsme letos mohli dát šanci kapelám, o kterých jsme dlouho uvažovali, ale zatím jsme pro ně marně hledali místo. Ted' přišla jejich chvíle,“ řekl Urbanec. V line-upu se díky tomu objeví i spousta českých začínajících kapel.

Největšími hvězdami budou pokračovatelé nejchrobnější kapely z Vídně, rakouští Schirenc Plays Pungent Stench. Těšit se můžete na pecky z kulturních desek, a to hned ve dvou setech v sobotu a v neděli. Gore grindem toho nejhrubšího zrna vás zasypou polští Squash Bowels a po deseti le-

tech se na Bojiště vrátí nejrychlejší německá kapela Yacopsae. Tito maniaci ani po 31 letech od svého vzniku nevykazují žádné známky opotřebení a dokázali to svým nejnovějším dlouhohrajícím albem Timeo Ergo Sum, zničujícím tornádem Hardcore/PowerViolence za neskutečné rychlosti bicích. Pokud máte rádi energický thrash metal s vlivy hardcore a crossoveru, tak vás potěší rakouská skupina Insanity Alert. A nebude chybět ani domácí Exorcizphobia se svým senzačním thrash metalem, který si nezádá s žádnou špičkou v tomto stylu.

Běžně se festivalu účastní asi 70 kapel a zhruba 5000 fanoušků. Pro letošní ročník počítají Čurby a spol. s návštěvností okolo 2500 lidí. „Máme to tak nějak spočítané, aby nám to finančně vyšlo. Já jsem ale hlavně rád, že se vůbec něco děje a já k tomu můžu přispět. Od spousty kamarádů jsem po té mediální masáži a všeho kolem covidu slyšel, že se po roce bojí vyjít z domu. Jsem úplně šokovaný, jak to zasáhlo celou naši komunitu, která se vlastně předtím nikdy ničeho neobávala,“ řekl na závěr Miroslav Urbanec.

Obscene Extreme 2021 proběhne sice v menším provedení, ale pořadatelé ho chtějí udělat co nejvíce takový, jak je znám po celém světě. Rozjezd obstará tradičně Freak fest, který rozpumpuje návštěvníky netradičními soutěžemi, jako jsou jízda v kontejnerech, bičování, pití slané vody nebo pojídání pálivých papírek. ■

VÍTE, ŽE...

... papírové modely mají v Česku velkou tradici? Velmi populární byly svého času například vystřihovánky z legendárního časopisu ABC.

... největší papírový model vytvořený jedním člověkem je od Františka Sklenáře z Olovnice? Je 19 metrů dlouhý, 9 metrů široký a má 245 domů.

... nejslavnějším u nás je už téměř dvě stě let starý model historické části Prahy od Antonína Langweilla v měřítku 1:480? Vznikal 11 let.

Zjišťoval jsi přesné výšky budov, nebo jsi jejich velikost jen odhadoval?

Přesné rozměry jsem nehledal. Snažil jsem se je odhadovat. Když jsem dělal třeba vedlejší ulici, tak jsem se mrknul, jak vysoké jsou sousední domy, a podle toho pracoval dál.

Měl jsi předběžný náčrtek?

Nejdřív jsem si model nakreslil, abych viděl, jak bude velký, a ve finále pak nepřetáhl. Každý bod jsem si postupně předkreslil, aby se vše do modelu vešlo. Každý dům jsem si na čtvrtce přesně naměřil, pak nakreslil a vystříhl.

Velikost modelu jsi určil sám, nebo to bylo zadání ze školy?

Ne, skutečnou velikost jsem určil podle výšky věže kostela. Celý model je v měřítku 1:800.

Je v modelu zachyceno vše věrně, nebo má odchylky od reality?

Někde občas něco možná trochu nevyšlo, není úplně všechno stejně velké. V modelu nejsou stromy,

trvalo by moc dlouho je vyrobit. Domy v mém modelu ale mají stejné barvy, počty oken, podloubí i stejnou barvu střechy jako ty skutečné. Každý by proto měl domy v modelu poznat.

Jak dlouho ti trvala práce na modelu?

Asi dva a půl roku. Nejdřív jsem na něm pracoval zhruba jednou týdně, zpravidla ve čtvrtek a jen pár hodin. To jsem stihl muzeum a bloky radnice. Druhý školní rok jsem to dotáhl až k městské

Chtěl jsem něco vyrobit.

A centrum Trutnova se mi líbí

Pokud chodíte kolem městské knihovny, už jste si toho možná všimli. Ve výloze je vystavený trojrozměrný lepený model historického středu Trutnova. Z papíru ho vytvořil patnáctiletý Matyáš Forman. „Přemýšlel jsem, co bych mohl udělat jako absolventskou práci výtvarného oboru na Základní umělecké škole v Trutnově. Nakonec jsem se rozhodl pro model vnitřního města,” vysvětluje.

PAVEL CAJTHAML, FOTO: LENKA HURDÁLKOVÁ

Proč právě papírový model?

Už dřív jsem vyráběl papírové modely vystřihané z různých časopisů nebo i ze složitějších předloh, které jsem sehnal. Nejvíce mě ale bavily stavby a krajiny. Vytvořil jsem dokonce i model našeho domu. Takže zkušenosti jsem měl, ale chtěl jsem vyrobit něco vlastního. Nakonec jsem zvolil centrum Trutnova.

Proč?

Líbí se mi.

Čím jsi začal?

Budovou muzea a Školní ulicí. Následovala Stará radnice a blok vedlejších domů. Potom jsem se vrátil k muzeu a vytvořil vedlejší kostel a sousední městský úřad. Později jsem přidal střední bloky domů, například městskou knihovnu. A pak jsem se pustil do poloviny jižnějších objektů a teprve potom začal tvořit plochu náměstí, zasadil do ní sochu Josefa II., kašnu a morový sloup. Končil jsem ulicí Na Struze. (do rozhovoru vstupuje Matyášova maminka Jitka: „Říkala jsem si, že takový model bude vyrábět dlouho. Nemusela jsem ho ale popohánět, měl dost vlastní snahy model udělat.”)

ZA POKLADY BROUMOVSKA

Hudební festival v kostelích Broumova

1. 5. – 28. 9. 2021

26. 6. od 18:00, Broumov

Filharmonie Hradec Králové / Andreas Sebastian Weiser, dirigent / Ester Pavlů, mezzosoprán / Kristian Mráček, housle

3. 7. od 18:00, Teplice nad Metují

Trio Českého rozhlasu / Svatopluk Schuller

10. 7. od 18:00, Police nad Metují

Boris Giltburg, klavír

17. 7. od 18:00, Otovice

Jiří Bárta, violoncello / Terezie Fialová, klavír / Milan Polák, klarinet / Zuzana Ržounková, lesní roh

24. 7. od 18:00, Božanov

Victoria Ensemble

30. 7. od 19:00, Hejtmánkovice

Cimbálová muzika Milana Broučka / Michaela Katráková, zpěv

31. 7. od 18:00, Bezděkov

Jiří Bárta, violoncello / Terezie Fialová, klavír

4. 8. od 18:00, Vernéřovice

Účastníci a lektori Letních hornových kurzů

7. 8. od 18:00, Ruprechtice

Jörg Brückner, Szabolcs Zempléni, Jan Vobořil, Zuzana Ržounková, lesní roh / Jana Goliášová, klavír

14. 8. od 18:00, Šonov

The Six & Sax Duo / Magdalena Jakubská-Szymiec, saxofon / Grzegorz Szymiec, kytara

21. 8. od 18:00, Martínkovice

Moyzesovo kvarteto / Zuzana Ržounková, lesní roh

27. 8. od 21:00, Broumov

Jiří Bárta, violoncello

28. 8. od 18:00, Broumov

Epoque Quartet a Duo Siempre nuevo

28. 9. od 18:00, Klášter Broumov, Sál Dřevník

Prague Cello Quartet

Hlavní
partneři

knihovně. Pak jsem si to vzal na prázdniny domů, to jsem udělal Jihoslovanskou ulici a náměstí. Zbytek jsem dodělával letos doma, takže na to bylo víc času. *(do rozhovoru opět vstupuje Matyášova maminka: „Řekl vždycky: Jdu lepit! Přišel za dvě hodiny a dodal: Mám dva domy!“)*

Je celý model jen z papíru? Nepoužil jsi špejle, lékařské špachtle nebo jiné pomůcky?

Základem modelu je bílá čtvrtka. Použil jsem tavicí pistoli, díky ní vše drží pohromadě. A samozřejmě fixy, například modrou barvu na okna, černou na podloubí a obtahování. Ze začátku jsem domy nejdřív lepil a pak barvil. Časem bylo v modelu méně místa, špatně se tam zasahovalo štětcem nebo fixou. Tak jsem ten postup musel otočit.

Co je na modelu „nej“?

Nejpracnější byl Hotel Grand na rohu Krakonošova náměstí, který má hodně zajímavý i vnitřní prostor. A samozřejmě hodně náročné byly nová radnice a schody u věznice. Nejhezčí je Haasův palác. Má pěkné kreslené ornamenty. Věž Staré radnice se také docela povedla.

Kdo byl první hodnotitel modelu?

Pan učitel Jaroslav Dvorský při výtvarce. Viděl, jak model vzniká. Od začátku se mu to líbilo, takhle prý má vypadat správná absolventská práce. Když jsem pak na modelu pracoval doma, tak ho samozřejmě viděla rodina.

Kdo viděl dokončený model jako první?

Strejda, protože u nás byl na návštěvě právě v den, kdy jsem model dokončil. Jako druhá ho viděla maminka, po ní babička. A potom už pan učitel Dvorský.

JAK TO VIDÍ UČITEL JAROSLAV DVORSKÝ

V časově i technicky náročné absolventské práci představuje autor Trutnov jako město svého srdce. Ostatně srdcovitý tvar si nese i její forma – výsledný obrys prostorového barevného papírového modelu, město zabrané z ptáčích perspektiv v reálných barvách. Matyášův Trutnov pulzuje nezaměnitelnou podobou náměstí, ale i architekturou k němu přilehlých ulic a uliček, včetně věží radniční i kostelní, či specifických hmot budov, např. muzea a městského úřadu. Tematicky vynalézavá práce velmi zaujala hodnotící komisi, sestavenou z učitelů výtvarného oboru trutnovské ZUŠ.

Jaká zazněla od prvních kritiků hodnocení?

Pozitivní.

Co na model říkali ve škole?

Taky se jim líbil. Někteří ho viděli, když vznikal, jiní úplně poprvé. Ale všem se líbil.

Už jsi dostal za model známku?

Ještě ne.

Co s modelem bude?

Nyní je vystavený v knihovně na náměstí. Vezmu ho s sebou na absolventský koncert klavírního oddělení základní umělecké školy a pak ho zase vrátím do knihovny. Zájem o něj má Muzeum Podkrkonoší, za to jsem rád.

Jsou výtvarka a modelařina tvými jedinými zájmy?

Ne, ještě hraju na klavír, právě tady na základní umělecké škole. A taky mě baví geocaching, teď se věnuji jedenadvaceti městským částem Trutnova. Vždy do každé z nich dám nějakou kešku. Trutnov, to totiž není jen centrum města, ale také spousta sídlišť a vesnic. ■

Vybírejte zdarma

z bankomatů
po celém světě

www.creditas.cz
800 888 009

Stavte se na naši nové pobočce

Trutnov,
Havlíčková 14

Provozní doba

PO, ÚT, ČT: 8.00–12.00, 12.30–16.00

ST: 8.00–12.00, 12.30–17.00

PÁ: 8.00–12.00, 12.30–15.00

**BANKA
CREDITAS**

Chtějte víc od své banky

Rybník Dolce II

ONDŘEJ VAŠATA, MUZEUM PODKRKONOŠÍ

Na snímku pořízeném v roce 1971 fotografem Eduardem Čapkem je zachycen prostřední ze tří velkých rybníků v Dolcích. Výstavbu prvních dvou rybníků (Dolce I a II) zahájil v šedesátých letech podnik Pozemní stavby Hradec Králové. Finanční prostředky na realizaci této velkorysé akce poskytl stát. Městský národní výbor v Trutnově zase provedl úpravu rybníku Dolce II na koupaliště. Brigádníky vydatně pomáhali trutnovští rybáři, kteří zde rovněž iniciovali vznik rekreačního areálu. V roce 1968 byly již rybníky napuštěné a okolní stráně se začaly plnit rekreačními chatkami. Ke kolaudaci obou rybníků došlo roku 1969. V červenci 1969 bylo na rybníku Dolce II uvedeno do provozu přírodní koupaliště s vyhrazeným prostorem pro neplavce. Závěrem zbývá dodat, že rybník Dolce III, ležící již na katastru Starých Buků, vznikl na počátku sedmdesátých let. ■

INZERCE

30 let s Vámi,
děkujeme!

Rozšiřujeme náš tým

Hledáme kolegy

na hlavní pracovní poměr,
zkrácený úvazek
či brigádu na pozici

řidič / skladník

Nástup možný ihned
případně dle dohody

Horská 30, Trutnov

499 811 752 | 723 291 202

obchod@mecir.net | www.mecir.net

Odborník
na vaše
neřesti

ZPA Smart Energy TRIATLON DOLCE

21/7/2021

ZÁVODY PRO KAŽDÉHO
PLAVÁNÍ 400 m - KOLO 12 km - BĚH 3,5 km

Kategorie:
muži, ženy, děti, štafety, „nad 100 kg”

12:30-16:15 prezentace
14:00 start závodu dětí
17:00 start hlavního závodu
19:00 vyhlášení výsledků

Registrace: czechtriserries.cz/race/list

WWW.TRIATLONDOLCE.CZ

Hlavní partner závodu:

POLARIZAČNÍ
ČOČKY

9 DRUHŮ
ZRCADLOVEK

30 DRUHŮ BAREV
a to vše s dioptrií i bez

MĚŘENÍ
ZRAKU

APLIKACE A PRODEJ
KONTAKTNÍCH ČOČEK

OČNÍ OPTIKA
MALINSKÝ

Trutnov, Bulharská 139
tel.: 499 812 561 / 777 212 561
www.optika-malinsky.cz

VOGUE
eyewear

 Horsefeathers®

D&G
DOLCE & GABBANA